

"ТрансОйл" сақтандыру компаниясы" АҚ
Директорлар Кеңесінің
шешіммен бекітілген
10.02.2025 ж. № 06/25 хаттама
күшіне ену күні 10.02.2025 ж.

КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫ ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ
ЖАУАПКЕРШІЛІГІН
МІНДЕТТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ

Алматы қ., 2025 ж.

Мазмұны:

- Глава 1. Жалпы ережелер.**
- Глава 2. Сақтандыру объектісі.**
- Глава 3. Сақтандыруды шектеу**
- Глава 4. Сақтандыру жағдайлары.**
- Глава 5. Сақтандыру жағдайларынан ерекшелік.**
- Глава 6. Сақтанушы, Сақтандырылушы, Пайда алушы.**
- Глава 7. Сақтандыру сомасы.**
- Глава 8. Сақтандыру сыйақысы.**
- Глава 9. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны (Сақтандыру аумағы).**
- Глава 10. Сақтандыру шартын жасасу және рәсімдеу тәртібі.**
- Глава 11. Сақтандыру шартын электрондық жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу тәртібі**
- Глава 12. Сақтандыру шарты тараптарының құқықтары мен міндеттері.**
- Глава 13. Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кездегі әрекеттері.**
- Глава 14. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі.**
- Глава 15. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары.**
- Глава 16. Зиян келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы.**
- Глава 17. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу.**
- Глава 18. Сақтандыру шартын тоқтату.**
- Глава 19. Дауларды шешу тәртібі.**
- Глава 20. Қосымша шарттар.**

Глава 1. Жалпы ережелер.

1.1. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес және осы Көлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру ережелерінің (бұдан әрі - Ережелер) негізінде "ТрансОйл" сақтандыру компаниясы" АҚ (бұдан әрі - Қоғам) Сақтанушыны Ережелерге қосу жолымен Көлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын (бұдан әрі – Сақтандыру шарты) жасасады.

1.2. Ережелерде сақтанушыны Ережелерге қосу және сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру полисін қағаз жеткізгіште рәсімдеуі немесе электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу жолымен жасалатын Сақтандыру шартының негізгі талаптары, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу тәртібі қамтылады.

1.3. Ережелерде келесі ұғымдар қолданылады:

1) **Заң** - "Көлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының 01.07.2003 № 444-ІІ Заңы;

2) **бағалаушы** - бағалаушылар палатасы берген "бағалаушы" біліктілігін беру туралы куәлік негізінде кәсіби қызметті жүзеге асыратын және бағалаушылар палаталарының бірінің мүшесі болып табылатын жеке тұлға;

3) **"бонус-малус" жүйесі**-көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйақысының мөлшерін есептеу кезінде сақтанушыға (сақтандырылушыға) тиісті классты бере отырып оның кінәсінен сақтанушыда (сақтандырылушыда) сақтандыру жағдайларының болуына немесе болмауына байланысты жоғарылату немесе төмендету коэффициенттерін қолдану арқылы пайдаланылатын жеңілдіктер мен үстемеақылар жүйесі;

4) **жәбірленуші**-көлік құралын пайдалану нәтижесінде өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілген адам;

5) **жолаушы**-тасымалдаушымен ауызша немесе жазбаша нысанда тасымалдау шартын жасасқан жеке тұлға;

6) **кешенді шарт**-сақтандыру полисінде көрсетілген көлік құралдарының екі және одан да көп бірлігінің иесі болып табылатын жеке тұлға жасасатын және бір ғана сақтандырылған жеке тұлғаға қатысты қолданылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;

7) **көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі**-жеке және заңды тұлғалардың Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген көлік құралын жоғары қауіптілік көзі ретінде пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу міндеті;

8) **көлік құралын пайдалану** - көлік құралын жолдармен, сондай-ақ оларға іргелес жайластырылған немесе бейімделген және көлік құралдарының қозғалысы үшін пайдаланылатын аумақтар бойынша жүріп-тұру үшін пайдалану;

9) **көлік құралының иесі**-көлік құралын меншік құқығында, шаруашылық жүргізу құқығында немесе жедел басқару құқығында не кез келген басқа заңды негізде (мүліктік жалдау шартында, көлік құралын беру туралы құзыретті органның өкіміне байланысты және басқалар) иеленетін жеке немесе заңды тұлға;

10) **көлік оқиғасы**-көлік құралын пайдалану процесінде және оның қатысуымен туындаған оқиға (оның ішінде жол-көлік оқиғасы), сондай-ақ нәтижесінде үшінші тұлғаларға зиян келтірілген көлік құралынан бөлінген бөлшектер мен ондағы жүктің қозғалысы;

11) **пайда алушы**-Заңға сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;

12) **сақтандыру жағдайы** - көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;

- 13) **сақтандыру омбудсманы** - өз қызметінде "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын тәуелсіз жеке тұлға;
- 14) **сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы;
- 15) **сақтандыру сыйақысы**-сақтанушы сақтанушыға (пайда алушыға) көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы;
- 16) **сақтандыру төлемі**-сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде пайда алушыға төлейтін ақша сомасы;
- 17) **сақтандырушы**-көлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде оның пайдасына өлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе өзге тұлғаға сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының аумағында сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензия алған "ТрансОйл" сақтандыру компаниясы" АҚ;
- 18) **сақтандырылушы**-өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға;
- 19) **сақтанушы**-сақтандырушымен көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Егер көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы бір мезгілде сақтандырылған болып табылады;
- 20) **стандартты шарт**-сақтандыру полисінде көрсетілген көлік құралының иесі болып табылатын жеке немесе заңды тұлға жасасатын және бір немесе бірнеше сақтандырылған тұлғаларға қатысты қолданылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;
- 21) **тікелей реттеу**-көлік оқиғасында жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеуді жәбірленушімен көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған сақтандырушы жүзеге асыратын сақтандыру төлемін жүзеге асыру тетігі;
- 22) **жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті орган**-өз құзыреті шегінде басшылықты және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын облыстардағы, республикалық маңызы бар қалалардағы және астанадағы орталық атқарушы орган және оның аумақтық бөлімшелері;
- 23) **уәкілетті орган**-қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеуді, бақылауды және қадағалауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган.
- 24) **Деректер қорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым** (бұдан әрі - ұйым) - акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған, дауыс беретін акцияларының жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі коммерциялық емес ұйым. Ұйым "Сақтандыру қызметі туралы" Заңның және сақтандырудың міндетті түрлерін реттейтін Қазақстан Республикасының жекелеген заңдарының негізінде сақтандырудың міндетті және ерікті түрлері, қайта сақтандыру, бірлесіп сақтандыру, бірлескен қайта сақтандыру бойынша деректер қорын қалыптастыруды және жүргізуді жүзеге асырады.

Глава 2. Сақтандыру объектісі.

2.1. Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру объектісі (бұдан әрі – көлік құралдары иелердің жауапкершілігін міндетті сақтандыру) сақтандырылған тұлғаның Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген, көлік құралын жоғары қауіптілік көзі ретінде пайдалану

нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу міндетіне байланысты мүлктік мүддесі болып табылады.

2.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемесі 4.1-тармақта айқындалған сақтандыру жағдайларына ғана қолданылады. Сақтандыру шартының қолданылуы кезінде болған сақтандыру шартында көрсетілген ережелер мен ережелер.

Глава 3. Сақтандыруды шектеу.

3.1. Қоғам сақтандыруды жүзеге асырмайды және келесі жағдайларда сақтанушыны Ережелерге қосу жолымен сақтандыру шартын жасаспайды:

1) иесі осы мемлекет пен Қазақстан Республикасы арасында жасалған халықаралық шарттың талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасы мойындайтын көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін сақтандыру шартын жасасқан басқа мемлекетте тіркелген көлік құралының Қазақстан Республикасының аумағына кіруіне;

2) көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағы бойынша халықаралық қозғалыста деп есептелетін жағдайларды қоспағанда, көлік құралы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде мемлекеттік тіркеуге және есепке алуға жатпайды (трамвайлар мен троллейбустарды қоспағанда);

3) көлік құралын басқаратын адамның өзінің қызметтік немесе еңбек міндеттерін атқаруына байланысты, оның ішінде көлік құралының иесімен жасалған еңбек немесе өзге де шарт негізінде немесе мәміленің жазбаша нысанын рәсімдемей, оның ерік білдіруі негізінде көлік құралы иесінің қатысуымен азаматтық-құқықтық жауапкершілігі.

3.2. Көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағы бойынша халықаралық қозғалыста деп есептелетін жағдайларды қоспағанда, көлік құралдары Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде мемлекеттік тіркеуге және есепке алуға жатпайтын (трамвайлар мен троллейбустарды қоспағанда) көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын иелері жасамайды.

3.3. Егер Сақтандыру шарты жасалғаннан кейін сақтандыру шарты Сақтандыру шартының 3.1-3.2-тармағында көрсетілген тұлғамен және (немесе) тұлғаға қатысты жасалғаны анықталса, Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

3.4. Егер Сақтандыру шартының 3.1 және 3.2-тармағында көрсетілген мән-жайлар сақтандыру шартын жасасқаннан кейін пайда болса, сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

Глава 4. Сақтандыру жағдайлары.

4.1. Сақтандыру шартында көрсетілген көлік құралын сақтандырылушының пайдалануы нәтижесінде жәбірленуші деп танылған адамдардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу бойынша сақтандырылушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің басталу фактісі сақтандыру жағдайы деп танылады.

4.2. Сақтандыру жағдайының басталу фактісін, сондай-ақ ол келтірген зиянның мөлшерін дәлелдеу Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің 817-бабының 4-тармағына сәйкес сақтанушыға (сақтандырылушыға) және (немесе) пайда алушыға жүктеледі.

Глава 5. Сақтандыру жағдайларынан ерекшелік.

5.1. Егер сақтандыру төмендегі жағдай салдарынан болған болса, сақтандырушы сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы:

1) қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның

басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;

2) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен, сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған пайда алушының іс-әрекеттері.

5.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз бола алады:

1) пайда алушының шығын келтіргені үшін кінәлі адамнан залалдың тиісті өтемін алуы;

2) сақтанушының (сақтандырылушының) көлік құралын жарыстарда, сынақтарда немесе осы үшін арнайы белгіленген орындарда жүргізуді үйрету кезінде пайдалануы;

3) көлік құралын тиеу немесе түсіру кезінде зиян келтіру;

4) жәбірленушінің мүлкіне ақша, бағалы қағаздар, алтын, күмістен жасалған бұйымдар, зергерлік бұйымдар, зергерлік әшекейлер, өнер туындылары немесе басқа да құндылықтар түрінде зиян келтіру;

5) жәбірленушінің Заңның 22-бабы 3-тармағының үшінші бөлігінің, 22-2-бабы 6-тармағының екінші бөлігінің талаптарын бұзуы;

6) сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі бойынша құжаттар мен мәліметтердің Заңда және уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген талаптарға сәйкес келмеуі.

5.3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту үшін негіздер болған кезде сақтандырушы өтінішті және барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 7 (жеті) жұмыс күні ішінде бас тарту себептерін дәлелді негіздей отырып және сақтанушының құқығы туралы хабардар ете отырып, жазбаша нысанда өтініш берушіге сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту туралы тиісті шешім жіберуге міндетті (сақтандырылған, пайда алушы), Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгінуге құқылы.

5.4. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы төмендегілердің салдарынан болса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады:

1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;

2) соғыс қимылдары;

3) азаматтық соғыс, әр түрлі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер.

5.5. Сақтандыру полисінде көрсетілген бүлінген көлік құралы үшін сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.

5.6. Сақтандырушының Заңда және Ережелерде көзделмеген негіздер бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы жоқ.

Глава 6. Сақтанушы, Сақтандырылушы, Пайда алушы.

6.1 Сақтандыру шарты бойынша сақтанушы көлік құралының иесі болып табылатын әрекетке қабілетті жеке (азаматтығына қарамастан) және заңды (меншік нысанына қарамастан) тұлға болып табылады.

6.2 Сақтандыру шарты бойынша мынадай көлік құралдарының иелері болып табылатын жеке және заңды тұлғалар сақтандырылған болып табылады:

1) ішкі істер органдарының жол полициясы бөлімшелерінде тіркелген (мемлекеттік тіркеуге жататын) жеңіл, жүк автомобильдерін, автобустарды, шағын автобустарды және олардың базасында салынған көлік құралдарын, мотоциклдер мен олардың тіркемелерін (жартылай тіркемелерін), сондай-ақ трамвайлар мен троллейбустарды;

2) Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген (әкелінген) ;

3) Ережелердің осы тармағының 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген, дайындаушы ұйымдардан, жөндеу және сауда ұйымдарынан, кедендік бақылау органдарынан тіркелген жеріне өз жүрісімен жеткізілетін, сондай-ақ иесінің тұрғылықты

жерінің өзгеруіне немесе меншік құқығының өзгеруіне байланысты Ішкі істер органдарының жол полициясы бөлімшесі есептен шығарған көлік құралдары.

6.3 Көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі ол пайдаланатын көлік құралының әрбір бірлігі бойынша сақтандыруға жатады.

6.4 Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шартын жасасу көлік құралының иесін көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу жөніндегі міндеттен босатпайды.

6.5 Сақтандыру шарты заңға сәйкес жәбірленуші деп танылған, оның ішінде зиян келтіргені үшін кінәлі болып табылатын сақтанушының (сақтандырылушының) көлік құралындағы барлық адамдарға қатысты қолданылады:

1) осы көлік құралын сақтанушымен (сақтандырылушымен) қызметтік немесе еңбек міндеттерін орындауға байланысты, оның ішінде көлік құралының иесімен жасалған еңбек немесе өзге шарт негізінде немесе сақтанушының (сақтандырылушының) қатысуымен оның ерік білдіруі негізінде мәміленің жазбаша нысанын рәсімдемей басқаратын адам;

2) егер сақтанушы (сақтандырылушы) тасымалдаушы болып табылса, онда тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруды регламенттейтін Қазақстан Республикасы заңнамалық актісінің талабы қолданылады;

3) егер Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерімен сақтанушыға (сақтандырылушыға) жұмыс беруші ретінде еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде қызметкердің денсаулығы мен өміріне зиян келтіргені үшін өзінің жауапкершілігін сақтандыру міндеті жүктелсе, сақтанушының (сақтандырылушының) жұмыскерлері.

Глава 7. Сақтандыру сомасы.

7.1. Сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілігінің шекті көлемі (сақтандыру сомасы) (сақтандыру төлемі жүзеге асырылған күнге Қазақстан Республикасының заңнамалық актісіне сәйкес белгіленген айлық есептік көрсеткіштерде) құрайды:

7.1.1. әрбір жәбірленушінің өміріне немесе денсаулығына келтірілген зиян үшін:

- 1) өлім - 2000 (екі мың);
- 2) мүгедектікті белгілеу;
- 3) I топ - 1 600 (бір мың алты жүз),
- 4) II топ - 1 200 (бір мың екі жүз),
- 5) III топ - 500 (бес жүз);
- 6) "мүгедек бала" - 1 000 (бір мың);
- 7) амбулаториялық және (немесе) стационарлық емдеуге арналған нақты шығыстар мөлшерінде мүгедектік белгіленбестен, бірақ 300 (үш жүзден) аспайтын мертігу, жарақат алу немесе денсаулықтың өзге де зақымдануы.

7.1.2. жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін:

- 1) бір жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін-келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ 600 (алты жүз) аспайтын мөлшерде;
- 2) бір мезгілде екі және одан да көп жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ әрбір жәбірленушіге 600 (алты жүзден) аспайтын мөлшерде. Бұл ретте барлық жәбірленушілерге сақтандыру төлемдерінің жалпы мөлшері 2 000 (екі мың) аспауы тиіс. Зиян мөлшері сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемінен асып кеткен жағдайда әрбір жәбірленушіге сақтандыру төлемі оның мүлкіне келтірілген зиян дәрежесіне сәйкес жүзеге асырылады.

7.2. Меншік иелері көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары бар бірнеше көлік құралдары адамға зиян келтірген кезде пайда алушы олардың әрқайсысы бойынша жеке сақтандыру төлемін алуға құқылы. Әрбір сақтандырушы сақтандыру төлемін заңда белгіленген жауапкершілік көлемі шегінде және сақтанушының жауапкершілік мөлшеріне сәйкес жүргізеді. Бұл ретте барлық сақтандырушылар жүргізген

сақтандыру төлемінің жалпы сомасы жәбірленушіге келтірілген нақты зиянның мөлшерінен және әрбір сақтандырушы үшін көзделген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауы тиіс.

7.3. Жәбірленуші қайтыс болған жағдайда, жәбірленушіні жерлеуді жүзеге асырған адамға сақтандырушы жерлеуге арналған шығыстарды 100 (жүз) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде өтейді.

7.4. Сақтанушының (сақтандырылушының) шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын, егер тиісті шаралар сәтсіз болса да, сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін осындай шығыстар қажет болса немесе жүргізілсе, сақтандырушы өтеуі тиіс. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, бұл ретте сақтандыру төлемі мен шығыстардың өтемақысының жалпы сомасы сақтандыру шартында белгіленген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауы тиіс. Егер шығыстар сақтанушының сақтандырушының нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаса, олар жауапкершіліктің шекті көлеміне қарамастан толық мөлшерде өтеледі. Аталған шығыстарды сақтандырушы оларды тікелей шеккен тұлғаға өтейді.

7.5. Келтірілген зиянды толық өтеу үшін жауапкершіліктің шекті көлемі жеткіліксіз болған кезде сақтанушы жәбірленушіге сақтандыру сомасы мен зиянның нақты мөлшері арасындағы айырманы өтейді.

Глава 8. Сақтандыру сыйақысы.

8.1. Сақтандыру шартын жасасу кезінде төленуге жататын жылдық сақтандыру сыйақысын есептеу үшін базалық сақтандыру сыйақысы пайдаланылады, оған көлік құралының тіркелген жеріне, көлік құралының түріне, сақтанушының (сақтандырылушының) жасына және жүргізу өтіліне, көлік құралын пайдалану мерзіміне және азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған адамдардың кінәсінен сақтандыру жағдайларының болуына немесе болмауына байланысты ("бонус-малус" жүйесі), заңмен және ережелермен белгіленген коэффициенттер қолданылады. Заңда және Ережелерде көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін азайтуға немесе ұлғайтуға жол берілмейді.

8.2. Базалық сақтандыру сыйақысы 1,9 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді.

8.3. Көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№	Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың атауы	Көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициент мөлшері (Астана, республикалық және облыстық маңызы бар қалалар үшін)
1.	Алматы облысы	1,78
2.	Түркістан облысы	1,01
3.	Шығыс Қазақстан облысы	1,96
4.	Қостанай облысы	1,95
5.	Қарағанды облысы	1,39
6.	Солтүстік Қазақстан облысы	1,33
7.	Ақмола облысы	1,32
8.	Павлодар облысы	1,63
9.	Жамбыл облысы	1,00

10.	Ақтөбе облысы	1,35
11.	Батыс Қазақстан облысы	1,17
12.	Қызылорда облысы	1,09
13.	Атырау облысы	2,69
14.	Маңғыстау облысы	1,15
15.	Алматы қ.	2,96
16.	Нұр-Сұлтан қ.	2,2
17.	Шымкент қ.	1,01

8.4. Ереженің алдыңғы тармағында көрсетілген облыстардағы өзге қалалар мен елді мекендер үшін жылдық сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін 0,8 мөлшеріндегі түзету коэффициенті қосымша пайдаланылады.

8.5. Көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген жағдайда тіркеу аумағы бойынша 4,4 мөлшеріндегі коэффициент қолданылады.

8.6. Заңның 5 - бабы 1-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайларға көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттер қолданылмайды.

8.7. Көлік құралының типі бойынша коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р / б	Көлік түрі	Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің нормативтік құқықтық актісіне сәйкес жіктелуі	Көлік құралының түрі бойынша коэффициент мөлшері
1.	Жеңіл	"В" - толық салмағы 3500 кг-нан аспайтын және жүргізушінің орнынан басқа 8-ден аспайтын отыратын орындардың саны	2,09
2.	16 жолаушы орнын қоса алғанда автобустар	"Д" - жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізушінің орнынан басқа 8-ден астам отыратын орны бар автомобильдер	3,26
3.	16-дан астам жолаушылар орны бар автобустар	"Д" - жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізушінің орнынан басқа 8-ден астам отыратын орны бар автомобильдер	3,45
4.	Жүк	"С" - толық салмағы 3500 кг-нан асатын жүк автомобильдері	3,98
5.	Троллейбустар, трамвайлар	Троллейбустар, трамвайлар	2,33
6.	Мотокөлік	"А" - мотоциклдер, мотороллерлер және басқа да мотоциклдер	1,00

7.	Тіркемелер (жартылай тіркемелер)	"Е" - "В", "С" немесе "Д" көлік құралдарының санаттарына жататын тартқыштары бар көлік құралдарының құрамы	1,00
----	----------------------------------	--	------

8.8. Жасына және жүргізу өтіліне байланысты коэффициенттер жеке тұлғалар үшін мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р / б	Жасы және жүргізу тәжірибесі	Жасына және жүргізу өтіліне байланысты коэффициент мөлшері
1.	25 жылдан аз/жүргізу өтілі 2 жылдан аз	1,10
2.	25 жылдан аз/жүргізу өтілі 2 жылдан астам	1,05
3.	25 және одан жоғары / жүргізу өтілі 2 жылдан аз	1,05
4.	25 және одан жоғары / 2 жылдан астам көлік жүргізу тәжірибесі	1,00

8.9. Заңды тұлғалар үшін Ережелердің алдыңғы тармағында көзделген коэффициент 1,2 мөлшерінде белгіленеді.

8.10. Көлік құралын пайдалану мерзіміне байланысты коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р / б	Көлік құралын пайдалану мерзімі	Көлік құралын пайдалану мерзіміне байланысты коэффициент мөлшері
1.	7 жылға дейін қоса алғанда	1,00
2.	7 жылдан астам	1,10

8.11. "Бонус-малус" жүйесі бойынша коэффициентті есептеу және қолдану тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

8.12. 12 (он екі) айдан аз мерзімге сақтандыру шартын жасасу кезінде көлік құралының бірлігіне сақтандыру сыйақыларының мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:

$СП = ГСП * n/N$, мұнда:

СП-он екі айдан аз мерзімге жасалатын сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйақысының мөлшері (теңгемен);

ГСП-жылдық сақтандыру сыйақысының мөлшері (теңгемен);

n-сақтандыру шартын жасасу мерзімі (күндермен);

N-365 күн (кібісе жылы 366 күн).

8.13. Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда көлік құралының бірлігіне сақтандыру сыйақысының мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:

$СП = ГСП * K$, мұнда:

СП-Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда он екі айдан аз мерзімге жасалатын сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйақысының мөлшері (теңгемен);

K-Ереженің келесі тармағында көрсетілген Қазақстан Республикасының аумағында болу мерзіміне байланысты түзету коэффициенті.

8.14. Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кіру кезеңіне сақтандыру шартын жасасу кезінде мынадай коэффициенттер белгіленеді:

№ р / б	Шет мемлекеттерде тіркелген және Қазақстан Республикасының аумағында уақытша пайдаланылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруды жүзеге асыру кезіндегі сақтандыру мерзімі	Коэффициенті
1	15 күнге дейін (қоса алғанда)	0,2
2	16 күннен 1 айға дейін	0,3
3	2 ай	0,4
4	3 ай	0,5
5	4 ай	0,6
6	5 ай	0,65
7	6 ай	0,7
8	7 ай	0,8
9	8 ай	0,9
10	9 ай	0,95
11	10 ай және одан да көп	1

8.15. Кешенді сақтандыру шарты бойынша сыйақы көлік құралының бір бірлігі үшін төленеді, бұл ретте сақтандыру сыйақысының мөлшері сақтандыру полисінде көрсетілген көлік құралдары үшін белгіленген сақтандыру сыйақыларының ең үлкен мөлшеріне тең болып айқындалады.

8.16. Стандартты сақтандыру шарты бойынша сыйақы әрбір сақтандырылушы бойынша есептеледі және сақтанушы әрбір сақтандырылушы бойынша есептелген сақтандыру сыйақылары мөлшерінің ең үлкен мөлшеріне тең мөлшерде төлеуге тиіс.

8.17. Көлік құралдарының иелері-Ұлы Отан соғысына қатысушылар және жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілген адамдар, басқа мемлекеттердің аумағындағы бо қимылдарының ардагерлері, бірінші және екінші топтағы мүгедектігі бар адамдар, зейнеткерлер стандартты шарт жасасу кезінде заңға және ережелерге сәйкес есептелген төлеуге жататын сақтандыру сыйақысының елу пайызы мөлшерінде сақтандыру сыйақыларын төлейді

8.18. Егер көлік құралын Ережелердің алдыңғы тармағында көрсетілген тұлғалар санатына жатпайтын басқа иелер де пайдаланса, онда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру мұндай жеңілдікті ұсынбай жүзеге асырылады.

8.19. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру сыйлықақысын сақтанушы біржолғы төлеммен төлейді.

8.20. Сақтандырушы сақтандыру шартында сақтандыру сыйақысын бөліп-бөліп төлеуді көздеуге құқылы. Бұл ретте сақтандырушы сақтандыру шартының бүкіл қолданылу мерзімі ішінде сақтанушының алдында жауапты болады. Сақтанушының кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі сақтандырушы үшін сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату үшін негіз бола алмайды.

8.21. Сақтандырушы сақтандыру сыйақысын сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы қолма-қол ақшасыз тәсілмен төлеу мүмкіндігін ұсынады.

8.22. Кезекті сақтандыру жарнасы уақтылы төленбеген кезде сақтанушы сақтандырушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

Глава 9. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны (сақтандыру аумағы).

9.1. Сақтандыру шарты көлік иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

9.2. Сақтандыру шарты ол күшіне енген күннен бастап 12 (он екі) ай мерзімге жасалады.

9.3. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты осы сәтте жасалуы тиіс:

1) Қазақстан Республикасының аумағы бойынша халықаралық қозғалыстағы көлік құралдарымен Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасын кесіп өту;

2) көлік құралын иелену құқығы жеке немесе заңды тұлғада пайда болған, бірақ жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерінде осы көлік құралын мемлекеттік тіркеген (қайта тіркеген) кезден бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей.

9.4. Заңның 13-бабының 3-тармағында көзделгеннен өзгеше мерзімге сақтандыру шартын жасасуға жол беріледі:

1) көлік құралын маусымдық пайдалану кезінде, бірақ кемінде 6 (алты) ай;

2) Заңның 5-бабы 1-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайларда көлік құралын мемлекеттік тіркеудің алдындағы мерзімге, бірақ кемінде 5 (бес) күнтізбелік күнге;

3) көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген жағдайда уақытша кірудің барлық кезеңіне, бірақ кемінде 5 (бес) күнтізбелік күнге.

9.5. Егер Қазақстан Республикасы жасасқан халықаралық шартта өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылуы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.

Глава 10. Сақтандыру шартын жасасу және рәсімдеу тәртібі.

10.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру Заң мен ережелерге сәйкес сақтанушы мен сақтандырушы арасында жасалатын шарт негізінде жүзеге асырылады.

10.2. Сақтандыру шарты сақтандырушының сақтандыру полисін электрондық нысанда рәсімдеуі арқылы жасалады.

10.3. Сақтандыру шартын жасасу үшін сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын есептеу және сақтанушыны, сақтандырылушыны сәйкестендіру үшін қажетті деректерді қамтитын, оның ішінде сақтанушының сақтандыру шарттарымен танысқаны туралы белгіні қамтитын өтініші негіз болып табылады.

10.4. Сақтанушының қалауы бойынша сақтандыру шарты сақтандырушыға жүгіну немесе сақтанушы мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен жасалуы мүмкін.

10.5. Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерінде тіркелген (мемлекеттік тіркеуге жататын) көлік құралдарын қоспағанда, Қазақстан Республикасының аумағында халықаралық қозғалыста болмайтын көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуға жол берілмейді.

10.6. Электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтанушы (сақтандырылған, пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу үшін сақтандырушының интернет-ресурсы пайдаланылады.

10.7. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып сақтандыру шартын жасасу кезінде, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандыру сыйақысын (сақтандыру сыйақысын бөліп-бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру

жарнасын) төлеген күннен бастап сақтандырушы ұсынған шарттарда осы сақтандыру шарты сақтанушы жасаған болып есептеледі.

10.8. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтанушы заңда көзделген сақтандыру шарттарымен танысқаннан кейін сақтандыру сыйақысын (сақтандыру сыйақысын бөліп-бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлейді, осылайша оған ұсынылған шарттарда осы қосылу шартын жасасуға өзінің келісімін растайды.

10.9. Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын жасасу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

10.10. Сақтандыру шарттары келесі түрлерге бөлінеді:

10.10.1. Стандартты.

10.10.1.1. Стандартты шарт бойынша көлік құралының бір немесе бірнеше иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылуы мүмкін.

10.10.1.2. Стандартты шарт сақтандырушының сақтанушыға (сақтандырылушыға) пайдаланылатын көлік құралының әрбір бірлігіне жеке сақтандыру полисін беруі арқылы жасалады.

10.10.1.3. Сақтандыру полисінде сақтанушы (сақтандырылған, сақтандырылғандар) және пайдаланылатын көлік құралы туралы мәліметтер болуға тиіс.

10.10.1.4. Стандартты шарт бойынша сақтанушының (сақтандырылушының) өзі үшінші тұлғаларға зиян келтіру нәтижесінде туындаған не сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған болып есептеледі:

1) сақтанушының (сақтандырылушының) қатысуымен оны басқаруға құқығы бар адамның көлік құралын басқаруы;

2) жазбаша нысанда ресімделген сақтанушымен (сақтандырылушымен) жасалған еңбек немесе өзге шарт негізінде адамның көлік құралын басқаруы;

3) егер келтірілген зиян үшін жауапкершілік сақтанушыға (сақтандырылушыға) жүктелген болса, көлік құралын құқыққа қарсы иемденген адамның көлік құралын басқаруы.

10.10.2. Кешенді.

10.10.2.1. Кешенді шарт бойынша екі және одан да көп көлік құралдарының иесі болып табылатын жеке тұлғаның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылуы мүмкін.

10.10.2.2. Кешенді шарт барлық пайдаланылатын көлік құралдарына жасалады.

10.10.2.3. Сақтандыру полисінде сақтанушы (сақтандырылған) - жеке тұлға және ол пайдаланатын көлік құралдары туралы мәліметтер болуы тиіс.

10.10.2.4. Кешенді шарт бойынша сақтанушының (сақтандырылушының) өзі үшінші тұлғаларға зиян келтіру нәтижесінде туындаған не сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған болып есептеледі:

1) сақтанушының (сақтандырылушының) қатысуымен оны басқаруға құқығы бар адамның көлік құралын басқаруы;

2) егер келтірілген зиян үшін жауапкершілік сақтанушыға (сақтандырылушыға) жүктелген болса, көлік құралын құқыққа қарсы иемденген адамның көлік құралын басқаруы.

10.11. Егер сақтандырушы сақтанушының (сақтандырылушының) немесе жәбірленушінің жағдайын Заңда көзделгенмен салыстырғанда нашарлататын шарттармен сақтандыру шартын жасаса, онда сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы сақтанушы (сақтандырылушы) мен жәбірленуші алдында заңда белгіленген шарттармен міндеттеме алады.

10.12. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйақысын төлеуді жеке тұлға біржолғы төлеммен жүргізеді.

Глава 11. Сақтандыру шартын электрондық жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу тәртібі

11.1. Электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен сақтандырушының интернет-ресурсы және (немесе) ақпараттық жүйесі пайдаланылады.

11.2. Электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу үшін өтініш берген кезде сақтанушыдан мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану талап етілмейді.

11.3. Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

11.4. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу кезінде сақтандырушы қамтамасыз етеді:

1) сақтанушыға электрондық хабарлама түрінде сақтандыру шартын жасасу немесе оны жасасудан бас тарту туралы хабарламаны (бас тарту себептерін көрсете отырып) дереу жіберу;

2) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен электрондық хабарлама түрінде сақтанушыны (сақтандырылушыны) реттеу үшін құжаттарды қабылдаудан бас тартуды қоса алғанда, сақтандыру жағдайын реттеу процесінің негізгі кезеңдері туралы хабардар ету (бас тарту себептерін көрсете отырып);

3) сақтанушының (сақтандырылушының) Сақтандырушының интернет-ресурсында жасалған сақтандыру шарты бойынша ақпаратты тексеру мүмкіндігі;

4) сақтандырушының интернет-ресурсына Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін тәулік бойы қолжетімділікті қамтамасыз ете отырып, сақтандыру шартын электрондық нысанда және ол бойынша сақтандыру жағдайы бойынша ақпаратты сақтау;

5) сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) сақтандырушыға қажетті ақпаратты (өтініштер, хабарламалар және (немесе) өзге де құжаттар, мәліметтер) электрондық нысанда құру және жіберу мүмкіндігі:

1. сақтандыру шартын жасасу;

2. мәліметтерді өзгерту, сақтандыру шартын қайта рәсімдеу;

3. сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;

4. сақтандыру жағдайының (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиғаның) басталғаны туралы хабарлама;

5. келтірілген зиянның мөлшерін анықтау;

6. сақтандыру төлемін алу.

11.5. Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу туралы хабарлама деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан жіберіледі.

11.6. Электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен сақтандыру шартын жасасу кезінде, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйақысын (сақтандыру сыйақысын бөліп-бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап жасалған болып есептеледі.

11.7. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылған) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға жазбаша нысанда, оның ішінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады.

11.8. Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сақтандыру шарттарын жасасу және олар бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

11.9. Сақтандыру агенттерінің сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл арқылы электрондық нысанда сақтандыру шарттарын жасасуға арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалана отырып, сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі қызметіне жол берілмейді.

Глава 12. Сақтандыру шарты тараптарының құқықтары мен міндеттері.

12.1. Сақтанушы(сақтандырылушы) құқылы:

- 1) сақтандырушыдан көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін, сақтандыру шарты бойынша өз құқықтары мен міндеттерін міндетті сақтандыру шарттарын түсіндіруді талап ету;
- 2) деректер қорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан сақтандыру шарты және ол бойынша сақтандыру жағдайы (көлік оқиғасы) туралы мәліметтердің дерекқорда болуы туралы ақпаратты сұрату (сақтандыру жағдайы (көлік оқиғасы) бойынша мәліметтерді сұрату бөлігінде осы құқық пайда алушыға да қолданылады);
- 3) тәуелсіз сарапшы келтірген зиянның мөлшерін бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы жүзеге асырған сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеумен, оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы танысу;
- 4) сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату (бұл құқық сақтанушыға ғана қолданылады);
- 5) ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға хабарласыңыз,
- 6) сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына немесе сотқа;
- 7) өтініш пен қоса беріліп отырған құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) жіберу;
- 8) заңда көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін алу.

12.2. Сақтандыру шартында сақтанушының (сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары көзделуі мүмкін.

12.3. Сақтанушы міндетті:

- 1) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға өзі туралы, сақтандыру полисіне енгізілген әрбір сақтандырылған, көлік (көлік) құралы (құралдары), қосарланған сақтандыру, көлік құралын маусымдық пайдалану, Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кіру және сақтандыру сыйақысының мөлшерін азайту құқығы туралы мәліметтерді және өтінішке және қажетті құжаттардың көшірмелеріне енгізу үшін қажетті өзге де мәліметтерді ұсынсын Қазақстан Республикасының Заңында көзделген тәртіппен өтініште көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттар;
- 2) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйақыларын төлеу;
- 3) көлік оқиғасы мен сақтандыру жағдайының басталғаны туралы оған белгілі болған 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей бұл туралы сақтандыру шарты жасалған сақтандырушыға жазбаша нысанда (қолма-қол не электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу арқылы) хабарлау қажет. Сақтанушы мен сақтандырылушы бір тұлға болып табылмайтын жағдайларда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау жөніндегі міндет сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушы (сақтандырылушы) дәлелді себептермен аталған әрекеттерді орындау мүмкіндігіне ие болмаса, ол оны құжатпен растауы керек;
- 4) көлік оқиғасы болған кезде жәбірленушілерге және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның қызметкерлеріне сақтандыру шарты жасалған сақтандырушының атауын хабарлау;

5) көлік оқиғасы болған кезде ықтимал залалдардың алдын алу немесе азайту үшін, оның ішінде мүлікті құтқару және зардап шеккен адамдарға көмек көрсету үшін ақылға қонымды және қалыптасқан жағдайларда қолжетімді шаралар қабылдау;

6) тиісті органдар мен ұйымдарға олардың құзыретіне қарай (жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелері, мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдары, жедел медициналық көмек қызметі, авариялық қызметтер) көлік оқиғасы және зардап шеккен адамдар туралы хабарлау";

7) көлік оқиғасы болған кезде дереу, бірақ уәкілетті лауазымды адамның жазбаша жолдамасын алған сәттен бастап екі сағаттан кешіктірмей Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес психоактивті затты пайдалану фактісін және мас болу жай-күйін анықтау үшін медициналық куәландырудан өтуі тиіс;

8) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға кері талап қою құқығын сақтандырушыға ауысуын қамтамасыз ету.

12.4. Сақтандыру шартында сақтанушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

12.5. Сақтанушының Ережелердің алдыңғы тармағының 4), 5), 6) және 7) тармақшаларында көрсетілген міндеттері көлік оқиғасы кезінде көлік құралын тікелей басқарған адамға жүктеледі.

12.6. Сақтандырушы құқылы:

1) сақтандыру шартын жасасу кезінде Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген мәліметтерден басқа, сақтанушыдан қағидаларға сәйкес сақтандыру шартына енгізу үшін қажетті мәліметтерді ұсынуды талап ету;

2) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретіне қарай сақтандыру жағдайының (көлік оқиғасын жасау) басталу фактісін және жәбірленушіге келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжаттарды сұрату;

3) көлік оқиғасының себептері мен өзге де мән жайларын белгілеу;

4) Заңда және Ережелерде көзделген жағдайларда зиян келтіруге жауапты адамға кері талап қою құқығын беру;

5) Заңда және Ережелерде көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту.

12.7. Сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына қайшы келмейтін басқа да құқықтары көзделуі мүмкін.

12.8. Сақтандырушы міндетті:

1) сақтанушыны (сақтандырылушыны) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарымен таныстыру, оның сақтандыру шартынан туындайтын құқықтары мен міндеттерін түсіндіру;

2) сақтандыру шартын жасасу бойынша сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру полисін беру;

3) Ережеде көрсетілген тұлғаларға сақтандыру сыйлықақысын төлеу бойынша жеңілдік беру;

4) сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінде жасалған көлік оқиғасы туралы хабарлаған кезде оны дереу тіркеп, осы көлік оқиғасы бойынша мәліметтерді уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға ұсынуға міндетті;

5) жәбірленушінің немесе Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге құқығы бар адамның жазбаша өтінішін алған күннен бастап жұмыс күні ішінде сақтанушының сақтандыру шартын (тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе) жасасу туралы мәліметтерді, көлік құралын тіркеудің мемлекеттік нөмірін, нөмірін жазбаша ұсынуға және қорытынды күні) сақтандыру жағдайын растайтын құжат болған кезде көлік оқиғасына кінәлі болып табылатын сақтанушы;

6) заңда белгіленген мерзімдер мен тәртіппен мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініш бойынша сақтанушының (сақтандырылушының) не жәбірленушінің (пайда алушының) немесе олардың өкілдерінің мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін есептеуді жүргізуге және зиянның мөлшері туралы есепті пайда алушыға таныстыруға ұсыну;

7) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және сақтандырушының өтеуге жататын зиянның мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған жағдайда, оларды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс рәсімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлау қажет;

8) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін Заңда белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде жүргізу;

9) Заңның 26-1-бабында көзделген тәртіппен келтірілген зиянды өтеу туралы талаппен жазбаша нысанда жүгінген кезде (тікелей реттеу) келтірілген зиянды Заңда белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде өтеуді жүргізу;

10) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) сақтандыру шартынан туындаған дауды қарауға өтініш алған кезде сақтанушының талаптарын қарау 5 (бес) жұмыс күні ішінде дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауап беру;

11) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жіберілетін өтінішті алған кезде осы өтінішті, сондай-ақ оған қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде қайта жолдау.

12) Заңның 9-бабының 5-тармағында көзделген ақпаратты алған кезде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайын реттеу жөнінде шаралар қабылдау.

13) сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын өтеу;

14) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету.

12.9. Сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

12.10. Жәбірленуші құқылы:

1) сақтандырушыға сақтанушының (сақтандырылушының)өзіне зиян келтірген көлік оқиғасы туралы хабарлау;

2) сақтанушының (сақтандырылушының) орнына сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды жинауды жүргізу және оларды сақтандырушыға ұсыну;

3) кез келген медициналық мекеменің қызметтерін пайдалану;

4) сақтандырушы жүргізген келтірілген зиян мен сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау нәтижелерімен танысу;

5) жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтіргені үшін кінәлі адамның сақтандырушыға Заңның 17 бабының 5-1) тармақшасында көзделген тәртіппен осы тұлғада сақтандыру полисінің (сақтанушының тегі, аты, бар болса - әкесінің аты, көлік құралын тіркеудің мемлекеттік нөмірі, нөмірі және берілген күні) болуы туралы мәліметтерді растау туралы жазбаша өтініш жасау ;

6) жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтіргені үшін кінәлі адамда сақтандыру полисінің (сақтанушының тегі, аты, бар болса - әкесінің аты, көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және берілген күні) болуы не болмауы туралы мәліметтерді ұсыну туралы мәліметтер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға жазбаша өтініш жасауға сақтандыру жағдайын растайтын құжат;

7) сақтандыру төлемін заңмен және ережелермен белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде алу;

8) сақтандырушыға Заңның 29-1-бабында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру омбудсманына немесе сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сотқа жүгіну;

- 9) өтініш пен қоса беріліп отырған құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсына не сақтандырушы, оның филиалы, өкілдігі арқылы)жіберу;
 - 10) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне дау айту;
 - 11) көлік құралының иесіне келтірілген зиянды өтеу туралы келтірілген зиян сомасының алынған сақтандыру төлемінің сомасынан асып кету мөлшерінде талап қою.
- 12.11. Заңда көзделген жағдайларда жәбірленушінің Ережелердің алдыңғы тармағында белгіленген құқықтары пайда алушы ретінде әрекет ететін өзге тұлғаларға өтеді.

Глава 13. Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кездегі әрекеттері.

13.1. Сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайы, сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін оқиға басталған кезде мынадай әрекеттерді жасауға міндетті:

- 1) көлік оқиғасы мен сақтандыру жағдайының басталғаны туралы оған белгілі болған 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей бұл туралы сақтандыру шарты жасалған сақтандырушыға жазбаша нысанда (қолма-қол не электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу арқылы) хабарлау қажет. Сақтанушы мен сақтандырылушы бір тұлға болып табылмайтын жағдайларда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау жөніндегі міндет сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушы (сақтандырылушы) дәлелді себептермен аталған әрекеттерді орындау мүмкіндігіне ие болмаса, ол оны құжатпен растауы керек;
- 2) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдарын, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін барлық ақпаратты беру (алайда Сақтандырушының сақтандыру жағдайының мән-жайларын анықтау жөніндегі іс-әрекеті сақтандыру төлемін алу құқығын тану үшін негіз болып табылмайды);
- 3) құзыретті органдар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде болған оқиғаны құжаттамалық рәсімдеуге шаралар қабылдау;
- 4) құзыретті органның қызметкері не Сақтандырушының өкілі психоактивті затты пайдалану фактісін және мас күйін анықтау үшін медициналық куәландырудан өтуге жіберген жағдайда;
- 5) сақтандыру жағдайының басталу жағдайларына байланысты және сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін қажетті құжаттар мен ақпаратты сақтандырушыға беру;
- 6) ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қолдану;
- 7) болған оқиға туралы құзыретті органдарға дереу хабарлау;
- 8) Сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайының басталу себептері мен мән-жайларын анықтауға жәрдемдесу, оның ішінде сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы соттауға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы ұсыну;
- 9) сақтандыру шартында, заңда, Ережелерде және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді орындауға міндетті.

13.2. Көлік оқиғасы кезінде өміріне, денсаулығына зиян келтірілген жәбірленушілер болмаған жағдайда, оның қатысушылары мүмкіндік болған кезде сақтандырушыға болған көлік оқиғасы туралы хабарлауға тиіс.

13.3. Сақтандырушы өз өкілдерін көлік оқиғасы болған жерге жіберуге құқылы.

13.4. Көлік оқиғасына қатысушылар болған жағдайдың мән-жайларын бағалауда және болжамды мөлшері елу айлық есептік көрсеткіштен аспауға тиіс мүлікке келтірілген зиян мөлшерінде өзара келісім бойынша оқиғаның сызбасын дербес жасауға және оған қол қоя

отырып, оны рәсімдеу үшін жақын жердегі постқа немесе ішкі істер органдарының бөлімшесіне келуге құқылы.

13.5. Көлік оқиғасы схемасын жасау тәртібі мен үлгілік нысандары уәкілетті органның келісімі бойынша Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің нормативтік құқықтық актісінде белгіленеді.

Глава 14. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі.

14.1. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға, оның ішінде тұрғылықты жері, пайда алушының байланыс телефондары, банк деректемелері (қажет болған жағдайда), сақтандыру төлемін алу тәртібі көрсетілген уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы - қолма-қол ақшамен немесе банк шотына аударым арқылы ұсынады, сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып.

14.2. Сақтандырушының талабы бойынша өтініш беруші сақтандырушыға қолы жететін мемлекеттік органдардың деректер қорында және (немесе) ақпараттық жүйелерінде электрондық нысанда бар құжаттарды қоспағанда, сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың түпнұсқаларын ұсынуға міндетті.

14.3. Сақтандыру төлемі туралы өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

- 1) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және жәбірленушіге келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжат;
- 2) жәбірленушінің өміріне, денсаулығына зиян келтіру фактісі болған жағдайда жәбірленушінің еңбекке уақытша
- 3) жарамсыздық мерзімі туралы денсаулық сақтау ұйымдарының анықтамасының немесе жәбірленушінің мүгедектігін белгілеу туралы мамандандырылған мекемелердің анықтамасының көшірмесі - ол анықталған жағдайда;
- 4) жәбірленушінің қайтыс болғаны туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
- 5) пайда алушының зиянды өтетуге құқығын растайтын құжат (көшірмесі);
- 6) Заңның 22 - бабының 3-тармағында көзделген жағдайда зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініш;
- 7) пайда алушының жеке куәлігінің көшірмесі (жеке тұлға үшін) немесе заңды тұлғаның өкіліне берілген сенімхаттың түпнұсқасы;
- 8) сақтандыру жағдайы басталған кезде шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында сақтанушының (сақтандырылушының) шеккен шығыстарын растайтын құжаттар - олар болған кезде.

14.4. Қазақстан Республикасының Ішкі істер органдары көлік оқиғасына қатысушыларға не олардың өкілдеріне, сондай-ақ сақтандырушыға, сақтандыру омбудсманына олардың сұрау салуы бойынша сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін, сондай-ақ көлік оқиғасы болған жерден жасырынған адамның өмірі мен денсаулығына зиян келтіру жағдайын растайтын құжаттарды, оның ішінде оқиға схемасымен жол қозғалысы ережелерін бұзу туралы хаттаманың көшірмесін бір данадан береді.

14.5. Ішкі істер органдары, прокуратура органдары, соттар, денсаулық сақтау ұйымдары, көлік оқиғасы және оның салдары туралы ақпараты бар өзге де мемлекеттік органдар мен ұйымдар бұл ақпаратты сақтандырушыға, сақтандыру омбудсманына және олар жүтінген кезде сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қорына беруге міндетті.

14.6. Сақтанушының (сақтандырылушының), жәбірленушінің немесе олардың мұрагерлерінің көлік оқиғасының басталғаны туралы хабарлауы мүмкін болмаған кезде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелері сақтандырушыны осы көлік оқиғасы туралы хабардар етуді жүзеге асырады

14.7. Заңда және Ережелерде көрсетілген ақпараттық өзара іс-қимылдың түрлері сақтандыру жөніндегі бірыңғай дерекқор арқылы электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен жүзеге асырылады.

14.8. Қазақстан Республикасының кеден ісі, мемлекеттік шекарасын қорғау саласындағы уәкілетті органдар және өзге де мемлекеттік органдар ақпарат алмасу жүйесі арқылы деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген (әкелінген) көлік құралдары туралы мәліметтерді ұсынады.

14.9. Көлік оқиғасы салдарынан жәбірленушінің өміріне зиян келтіру жағдайлары туралы ақпарат алу мақсатында құқықтық статистика және арнайы есепке алу саласындағы статистикалық қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік орган мен деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен жүзеге асырылады.

14.10. Пайда алушыны айқындау және өтініш берушінің қайтыс болған адаммен туыстық қатынастарын растайтын мәліметтерге қол жеткізуді ұсыну мақсатында Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес осындай ақпаратты қамтитын базаны иелену, пайдалану және оған билік ету құқығын іске асыратын мемлекеттік органның дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйыммен ақпараттық өзара іс-қимылы жүзеге асырылады.

14.11. Деректер қорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым Заңда және Ережелерде көрсетілген ақпаратты осы көлік оқиғасына қатысушымен сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушыға жібереді.

14.12. Сақтандырушының сақтанушыдан (сақтандырылушыдан) немесе жәбірленушіден Заңда және Ережелерде көзделмеген қосымша құжаттарды және (немесе) ақпараттық жүйелер мен сервистер арқылы қолжетімді құжаттарды талап етуіне жол берілмейді.

14.13. Құжаттарды қабылдағаннан кейін сақтандырушы өтініш беруші ұсынған құжаттардың тізбесін және оларды қабылдаған күнін көрсете отырып, екі данада анықтама жасауға міндетті. Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы өтінішті электрондық тәсілмен жіберген жағдайда сақтандырушы оған осы анықтаманы электрондық нысанда ұсына алады.

14.14. Өтініш беруші сақтандырушыға жеке өзі жүгінген кезде анықтаманың бір данасы өтініш берушіге беріледі, өтініш берушінің оны алғаны туралы белгісі бар екінші данасы сақтандырушыда қалады.

Глава 15. Келтірілген зиян мен сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары.

15.1. Жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиянның мөлшері Заңға және Ережелерге сәйкес тиісті ұйымдар берген құжаттар негізінде айқындалады.

15.2. Мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау қызмет көрсету туралы шарт негізінде сақтандырушы немесе ол тартқан бағалаушы лицензиялық мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді қолдана отырып жүзеге асырылады.

15.3. Мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуге қойылатын талаптар және мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленеді.

15.4. Сақтандырушы мен Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініш берілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде бүлінген мүлікті тексеру жүргізілетін күнді, уақытты және орынды келіседі. Бұл ретте бүлінген мүлікті тексеру көрсетілген өтініш берілген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жүргізілуге тиіс.

15.5. Егер бүлінген мүлікті қарау сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) кінәсінен немесе тараптардың еркіне тәуелсіз мән-жайлар бойынша

жүргізілмеген жағдайда, Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтінішпен сақтандырушыға қайта жүгінеді.

15.6. Мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындауды сақтандырушы бүлінген мүлікті қарап-тексеру және қарап-тексеру актісі жасалған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде жүзеге асырады.

15.7. Егер сақтандырушы Ережелердің 11.6-тармағында белгіленген мерзімде келтірілген зиянның мөлшері айқындалмайса, онда сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші (пайда алушы) немесе олардың өкілдері бағалаушының қызметтерін пайдалана алады және мүлікті қалпына келтіруді (кәдеге жаратуды) бастайды. Сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші (пайда алушы) немесе олардың өкілдері шеккен бағалаушының қызметтеріне жұмсалған шығындарды сақтандыру төлеміне қарамастан сақтандырушы өтеуге тиіс.

15.8. Сақтандырушы Заңға және Ережелерге сәйкес айқындалған зиян мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырады.

15.9. Сақтандырушының пайда алушыдан тиесілі сақтандыру төлемінен зиянның мөлшерін анықтауға байланысты өз шығындарын ұстап қалуға құқығы жоқ.

15.10. Сақтандыру жағдайын қасақана жасау, сондай-ақ сақтандыру төлемін заңсыз алуға бағытталған өзге де алаяқтық әрекеттер Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

Сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары жалпы тәртіппен.

15.11. Жәбірленуші (ол қайтыс болған жағдайда, Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге құқығы бар адам), сондай-ақ сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленушіге (залалды өтетуге құқығы бар адамға) келтірілген зиянды Заңда және ережелерде белгіленген сақтандырушының жауапкершілік көлемі шегінде өтеген және сақтандыру төлеміне құқық алған өзге тұлға пайда алушы болып табылады.

15.12. Мүлікке зиян келтірілген кезде осы мүліктің меншік иесі, ал ол қайтыс болған жағдайда — зиянды өтетуге құқығы бар адамдар жәбірленуші деп танылады.

15.13. Жәбірленушінің жазбаша рәсімделген өтініші немесе нотариалды куәландырылған сенімхат бойынша сақтандыру төлемі оған денсаулығын және (немесе) мүлкін қалпына келтіру жөнінде қызметтер көрсеткен (көрсететін) адамға тікелей жүзеге асырылуы мүмкін.

15.14. Жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың басқа шарттары бойынша оған (зиянды өтеуге құқығы бар адамдарға) тиесілі сомаларға қарамастан жүзеге асырылады.

15.15. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде сақтандырушы пайда алушыдан оның сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін шарттарды қабылдауды талап етуге құқылы емес.

15.16. Сақтандырушының сақтандыру жағдайы басталған күні осы мүліктің нарықтық құны мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырған жағдайда мүлікке немесе оның қалдықтарына құқығы бар.

15.17. Сақтандырушы жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына зиян келтіру фактісі болмаған кезде ішкі істер органдары берген оқиға схемасымен жол жүрісі қағидаларын бұзу туралы хаттама негізінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға құқылы.

15.18. Сақтандыру төлемін сақтандырушы Заңда және Ережелерде көзделген құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде жүргізеді.

15.19. Бірнеше жәбірленушінің мүлкіне зиян келтірілген жағдайда сақтандырушы барлық жәбірленушілердің құжаттарын алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде, бірақ құжаттарды сақтандырушыға бірінші болып ұсынған жәбірленушіден құжаттарды басқа

сақтандырылушылардың ұсынуына қарамастан құжаттарды алған күннен бастап күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей сақтандыру төлемін бастауға міндетті.

15.20. Егер сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан оқиғаның нәтижесінде жәбірленушінің денсаулығы нашарласа (мүгедектігі немесе мүгедектігі неғұрлым жоғары топ белгіленеді) не қайтыс болса, онда сақтандырушы жәбірленушіден (пайда алушыдан) келіп түскен өтініш пен тиісті құжаттардың негізінде ережелерде белгіленген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеуге міндетті. Бұл ретте сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеу кезінде бұрын төленген сомалар есепке алынады.

15.21. Сақтандыру төлемі уақтылы жүзеге асырылмаған кезде сақтандырушы пайда алушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

15.22. Меншік иелері көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары бар бірнеше көлік құралдары адамға зиян келтірген кезде пайда алушы олардың әрқайсысы бойынша жеке сақтандыру төлемін алуға құқылы. Сақтандыру компанияларының әрқайсысы-сақтандырушы сақтандыру

15.23. төлемін заңда белгіленген жауапкершілік көлемі шегінде және сақтанушының жауапкершілік мөлшеріне сәйкес жүргізеді. Бұл ретте барлық сақтандыру компаниялары-сақтандырушылар жүргізген сақтандыру төлемінің жалпы сомасы жәбірленушіге келтірілген нақты зиян мөлшерінен және әрбір сақтандыру компаниясы-сақтандырушы үшін көзделген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауы тиіс.

Сақтандыру төлемдерін тікелей реттеу тәртібімен жүзеге асыру тәртібі мен шарттары.

15.24. Көлік оқиғасы кезінде жәбірленуші немесе адам, Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес, жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтеу құқығы келтірілген зиянды өтеу үшін, көлік оқиғасы болған адамның кінәсінен сақтандыру шарты болған жағдайда, сақтандыру шарты бойынша жәбірленушінің жауапкершілігін сақтандырған сақтандырушыға жүгінуге құқылы.

15.25. Зиян келтірілген мүліктің меншік иесі болып табылмайтын жәбірленуші сақтандыру жағдайы кінәлі болған адамның сақтандырушысына Ережелерде көзделген тәртіппен жүгінеді.

15.26. Келтірілген зиянды өтеуді сақтандырушы Заңда және Ережелерде көзделген құжаттарды алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде жүргізеді.

15.27. Сақтандырушы тікелей реттеу шеңберінде жүзеге асыратын жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу ол үшін жәбірленушімен жасалған сақтандыру шарты және сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді орындау болып табылмайды.

15.28. Сақтандыру жағдайы орын алған тұлғаның сақтандыру компаниясы сақтандыру жағдайын реттеген сақтандырушыға нақты төленген соманы өтейді.

15.29. Тікелей реттеуді жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары Заңмен, уәкілетті орган бекіткен тікелей реттеуді жүзеге асыру қағидаларымен және ережелермен белгіленеді.

Глава 16. Зиян келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы.

10.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушының төленген сома шегінде сақтанушыға (сақтандырылушыға) кері талап қоюға құқығы бар:

1) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-қимылдарды қоспағанда, сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттерінің салдарынан туындады;

2) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның көлік құралын алкогольдік, есірткілік немесе уытқұмарлық масаң күйде басқаруы салдарынан туындады;

3) көлік оқиғасы кезінде көлік құралын басқарған адамның оны басқаруға құқығы

жок;

4) сот талқылауы барысында сақтандыру жағдайы сақтанушы (сақтандырылушы) білетін немесе білуге тиіс көлік құралының техникалық ақауларының салдарынан болғандығы анықталды;

5) көлік құралы өзіне тән емес техникалық мақсаттарда қолданылады

6) сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайынан шығынды азайту жөнінде әдейі шаралар қолданбаған;

7) егер бұл факт зардап шегушіге медициналық көмек көрсетумен байланысты болса, көлік құралын басқаратын адам өзі қатысқан көлік оқиғасының орнын қалдырды;

8) көлік құралын басқаратын және психоактивті затты пайдалану фактісін және мас күйін анықтау үшін куәландыруға жіберілген адам дәлелсіз себептермен мұндай куәландырудан өтпеген.

10.2. Егер Ережелердің алдыңғы тармағында аталған жағдайларда келтірілген зиянның кінәсі жауапкершілігі стандартты сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған тұлға болып табылса, сақтандырушының сақтанушыға (сақтандырылушыға) кері талап қоюға құқығы бар.

10.3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға ол төлеген сома шегінде сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде сақтандырушының өтеген шығындары үшін жауапты тұлғаға кері талап қою құқығы өтеді. Бұл ретте, егер сақтандыру жағдайы автомобиль жолдары мен олардағы құрылыстарға қанағаттанарлықсыз қызмет көрсетуден туындаған жол жағдайлары себебінен орын алғаны анықталса, сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға көлік құралының иесінің осындай жағдайлар жасауға кінәлі тұлғаға талап ету құқығы ауысады.

Глава 17. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу.

Сақтандыру полисіне өзгерістер мен толықтырулар енгізуге жол берілмейді.

Глава 18. Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтату.

18.1 Сақтандыру шарты келесі жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады, егер

- 1) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі өтсе;
- 2) сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату.

18.2 Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде өзінің қолданылуын тоқтатпайды.

18.3 Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату үшін сақтанушы (сақтанушы қайтыс болған жағдайда - оның мұрагері (мұрагерлері) сақтандырушыға жазбаша өтініш береді.

18.4 Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатқан және сол сақтандырушымен жаңа сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтанушы мынадай формула бойынша есептелетін сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтаруға құқылы:

$ЧСП = СП * n/N$, мұнда:

ЧСП-сақтандырушы ұстайтын сақтандыру сыйақысының мөлшері (теңгемен); СП-сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйақысының мөлшері (теңгемен);

n-сақтандыру шарты күшіне енген сәттен бастап ол мерзімінен бұрын тоқтатылған сәтке дейін (күндермен), өтініш берілген күнді қоса алғанда өткен мерзім;

N-сақтандыру шартын жасасу мерзімі (күндермен).

18.5 Ереженің алдыңғы тармағында көзделген шарт сақталмаған жағдайда, Сақтанушы сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін мынадай мөлшерде қайтаруға құқылы:

№ р / б	Сақтандыру шарты күшіне енген сәттен бастап ол мерзімінен бұрын тоқтатылған сәтке дейін өткен мерзім (сақтандыру шарты жасалған мерзімнен пайызбен)	Сақтандырушы ұстайтын сақтандыру сыйақысының мөлшері (жылдық сақтандыру сыйақысының пайызымен, сақтандыру шарты бойынша төленген)
1	15 күнге дейін қоса алғанда	15
2	16 күннен 1 айға дейін қоса алғанда	20
3	1 айдан 2 айға дейін қоса алғанда	30
4	2 айдан 3 айға дейін қоса алғанда	40
5	3 айдан 4 айға дейін қоса алғанда	50
6	4 айдан 5 айға дейін қоса алғанда	60
7	5 айдан 6 айға дейін қоса алғанда	70
8	6 айдан 7 айға дейін қоса алғанда	75
9	7 айдан 8 айға дейін қоса алғанда	80
10	8 айдан 9 айға дейін қоса алғанда	85
11	9 айдан 10 айға дейін қоса алғанда	90
12	10 айдан 11 айға дейін қоса алғанда	95
13	11 айдан астам	100

Глава 19. Дауларды шешу тәртібі.

19.1 Сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы) :

1) сақтандырушыға (оның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-ресурстары арқылы) талаптарды көрсете отырып және оның талаптарын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша өтініш жолдау немесе

2) Қазақстан Республикасының "Сақтандыру қызметі туралы" Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы немесе сақтандырушы арқылы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) немесе сотқа өтініш жіберу.

19.2 Сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы) сақтандыру омбудсманына жүтінген жағдайда сақтандырушы сақтанушының, үшінші тұлғаның (пайда алушының), сақтандыру омбудсманының сұрау салуы бойынша сұрау салуды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттарды ұсынуға міндетті.

19.3 Сақтандырушы сақтанушыдан (үшінші тұлғадан, пайда алушыдан) бес жұмыс күні ішінде өтініш алған кезде дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауапты қарайды және ұсынады.

19.4 Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы), сондай-ақ сақтандырушы сақтандыру омбудсманының шешімін алғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сотқа жүгінуге құқылы. Бұл ретте сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін сақтандыру омбудсманының шешімін орындау міндетті болып табылмайды.

Глава 20. Қосымша шарттар.

21.1 Сақтандыру ережелері мемлекеттік және орыс тілдерінде 2 (екі) данада жасалды. Мемлекеттік тілде жасалған Ережелер мәтінінің мазмұны орыс тілінде жасалған Ережелер

мәтінінің мазмұнына сәйкес келмеуі анықталған жағдайда, Тараптар орыс тілінде жасалған Ережелер мәтінін басшылыққа алатын болады.

21.2 Ережелер Директорлар Кеңесі бекіткен сәттен бастап қолданысқа енгізіледі.

21.3 Ережеде айтылмағанның бәрі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес реттеледі.

21.4 Тараптардың келісімі бойынша, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе, жасалатын сақтандыру шартына ерекше шарттар (сақтандыру ескертпелері, анықтамалар, алып тастаулар және т.б.) енгізілуі мүмкін.